

philharmonie
zuidnederland

20
16

Artistiek en educatief
Jaarverslag 2016
philharmonie zuidnederland

Inhoud

Artistiek jaarverslag 2016

5	Inleiding
6	Serieprogrammering
6	Groots & Avontuurlijk
7	De Meesterwerken
8	De Klassieken
11	Tradities & Regiobinding
11	Nieuwjaar
11	Jheronimus Bosch 500
11	Carnavalsconcerten
12	Matthäus-Passion
12	Jeker Klassiek
12	HaFa-concerten
12	Opera op de Parade
12	Liberation Concert Margraten
12	Festival Musica Sacra Maastricht
12	November Music
13	Limburgse Kerst
14	Vernieuwing & Bijzondere projecten
14	Spicy Classics
14	Casual Classics XL
14	The Planets
15	Cultura Nova
16	Overige projecten
16	Benefietconcert Duchenne Parent Project
16	Kamermuziek
16	Lionsconcert
16	Samenwerking met het bedrijfsleven
18	Talentontwikkeling
18	Orkestacademie
18	Nationale Master Orkestdirectie
18	Opera Zuid
18	Amateurs
18	Solo-optredens

Educatief jaarverslag 2016

21	Inleiding: Muziek dichtbij
22	De projecten
23	HeartBeat: Een innovatief educatieproject waar je hart sneller van gaat kloppen
24	Musical Postcards: From Children to Children around the World
25	Klassiek Geeft
26	Toon je kunsten: Salto basisschool De Bergen met philharmonie zuidnederland
27	Willem en Wolfgang: Een uitstapje naar Amsterdam
28	Verdieping van de kwaliteit
28	Voor de voorstellingen
28	Scholing
28	Onderzoek Voortgezet Onderwijs
29	Educatie van philharmonie zuidnederland laat van zich horen
29	Interne communicatie
29	Externe communicatie
30	Een stad in focus
30	Bijzondere projecten, extra aandacht
32	Samenwerking
32	Aanvulling Toon je Talent
32	Pabo
32	Door!
32	Samenwerking Vluchtelingenwerk locatie Heerlen
33	Talentontwikkeling
33	Stagiairs Dansacademie
33	Regionale Blazersdag
33	Brabantse Strijkersdag
34	Bijlage

Artistiek jaarverslag 2016

Inleiding

Het jaar 2016 kan artistiek gezien worden als een mijlpaal in het bestaan van philharmonie zuidnederland. De inauguratie in september van Dmitri Liss als eerste chef-dirigent markeert een belangrijk moment in de verdere ontwikkeling tot een zelfbewust en op zo hoog mogelijk niveau presterend symfonieorkest voor Zuid-Nederland. Niet voor niets plaatste het *Brabants Dagblad* het inauguratieconcert van Dmitri Liss op een verdienstelijke tweede plek (achter de Jeroen Bosch Tentoonstelling) in de ranglijst van Culturele Hoogtepunten van 2016. Daarnaast doet dit document verslag van meer markante evenementen die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een breed georiënteerd, prachtig spelend en vooraanstaand symfonieorkest voor Noord-Brabant, Limburg en Zeeland.

philharmonie zuidnederland bedient een speelgebied dat 28% van Nederland en 24% van de Nederlandse bevolking beslaat. Een bijzonder uitdagende taak in een regio met uiteenlopende behoeftes en bevolkingssamenstelling. Niet alleen met de reguliere klassieke concerten, maar daarnaast met een rijk palet aan projecten in allerlei stijlen en samenstellingen heeft het orkest zich willen manifesteren als onmisbare culturele schakel in de regio.

Het presenteren van nieuwe concertvormen, vele samenwerkingsverbanden en het uitvoeren van vijf wereldpremières en vijf Nederlandse premières vormen een bewijs van de drang naar vernieuwing; het orkest beweegt mee met de uitdagingen die een snel veranderende wereld aan ons stelt.

Stefan Rosu
intendant en bestuurder philharmonie zuidnederland

Jos Roeden
artistiek programmeur philharmonie zuidnederland

Serieprogrammering

philharmonie zuidnederland bracht in 2016 een breed en evenwichtig aanbod aan symfonische muziek in de provincies Noord-Brabant, Limburg en ook Zeeland. Hierin vormt de serieprogrammering het artistieke hart van het orkest. Vanaf het seizoen 2015-2016, ingaande september 2015, zijn de programmalijnen van intendant Stefan Rosu en artistiek programmeur Jos Roeden, voortkomend uit het beleidsplan *Ambities waarmaken*, van toepassing op de serieprogrammering. 2016 was het eerste volledige kalenderjaar waarin de hieruit voortvloeiende drie programmalijnen met elk zes serieprogramma's zijn doorgevoerd en de artistieke ambities van het orkest en de wensen van het publiek met elkaar verbonden werden. Dit met als doel het presenteren van de complete orkest-literatuur in 21 speelsteden.

Naast de artistieke wensen van chef-dirigent Dmitri Liss hebben Rosu en Roeden getracht met een aantal praktische aspecten rekening te houden:

- de akoestische mogelijkheden en zaalgrootte van de diverse speelplekken;
- het zoveel mogelijk laten aansluiten van het gekozen repertoire op de orkestbezetting van philharmonie zuidnederland met als doel een efficiënte inzet van de musici;
- door middel van data-analyse en regelmatig contact met de zaalprogrammeurs beter inspelen op de wensen en behoeften van het publiek;
- het herhalen van bewezen succesfactoren uit het verleden in repertoire-, solisten- en dirigentenkeuze.

Groots & Avontuurlijk De programmalijn Groots & Avontuurlijk vormt het artistieke paradepaardje van het orkest en is een mix van groots bezette werken met nieuw en bewezen hedendaags repertoire. Het draait in deze programmalijn om de nieuwe inhoud en draagt in belangrijke mate bij aan het artistieke profiel van het orkest.

De gelouterde dirigent Hartmut Haenchen gaf gehoor aan de uitnodiging van het orkest en leidde op 16 en 17 januari een integraal Richard Strauss programma in het kader van de Componistendag in Maastricht. Haenchen koos voor de *Dans van de zeven sluiers* uit de opera *Salomé*, de *Vier letzte Lieder*, het symfonisch gedicht *Tod und Verklärung* en de *Suite* uit *Der Rosenkavalier*. 'Hartmut Haenchen laat philharmonie pieken', kopte Dagblad De Limburger boven haar recensie.

Claus Peter Flor werd tussen 4 en 6 maart als bewezen Mendelssohn-specialist aangetrokken voor drie uitvoeringen samen met het Brabant Koor van de symfonische cantate *Lobgesang opus 52* van Mendelssohn. Een opzienbarende Nederlandse première ging aan de *Lobgesang* vooraf; het trompetconcert *Im Nebel* van de Japanner Toshio Hosokawa legde een geslaagde verbinding tussen Mendelssohn en de *Ouverture Rienzi* van Wagner die diende als opener van dit programma. Geïnspireerd op Herman Hesses gelijknamige gedicht *Im Nebel* wist solist Jeroen Berwaerts in het aan hem opgedragen trompetconcert met spel en zang een hele eigen klankwereld te creëren.

Ere-dirigent Marc Soustrot maakte als voormalig chef-dirigent van Het Brabants Orkest op 14, 15 en 16 april zijn 'debuut' bij philharmonie zuidnederland. Voor het eerst sinds tijden klonk in Maastricht en Eindhoven de *Symphonie fantastique* van Berlioz, een kolfje naar de hand van de Franse maestro. Zijn neus voor bijzonder repertoire bleek uit het zelden gespeelde maar bijzonder elegante *Phaeton* van Saint-Saëns. Christian Poltéra soleerde in Maastricht en Eindhoven in het wellicht meest monumentale celloconcert van de 21e eeuw, *Tout un monde lointain* van Henri Dutilleux. Op 16 april in De Doelen Rotterdam maakte Dutilleux plaats voor Elgars al even monumentale *Celloconcert*.

De Schotse dirigent Garry Walker debuteerde op 30 april in Eindhoven en 1 mei in Breda bij het orkest met een Brits programma. De Nederlandse première van Colin Matthews' orkestratie van *Three preludes* van Debussy diende als opmaat naar het vioolconcert *Concentric Paths* van Thomas Adès. Thomas Gould werkte nauw samen met de componist en bracht het veeleisende vioolconcert vol overtuiging. Na de pauze pakte het orkest in grote bezetting uit met *The Planets* van Holst.

Hans Graf en Jean-Efflam Bavouzet zijn beiden zeer geliefd bij de orkestmusici. 21 en 22 oktober voerden ze in Eindhoven en Maastricht samen met het orkest het *Tweede Pianoconcert* van Bartók uit en klonk de *Zevende Symfonie* van Bruckner. Contrasterende muziek van twee componisten die op een geheel eigen wijze de natuurkracht en eigenheid van hun thuisland laten doorklinken.

De inauguratieconcerten van Dmitri Liss als chef-dirigent op 22 en 23 september vormden een mijlpaal in de nog jonge geschiedenis van philharmonie zuidnederland. Lang is er uitgekeken naar het moment waarop Liss als orkestleider zijn opwachting zou maken. Hij zette met een zorgvuldig gekozen programma meteen zijn eigen signatuur. 'Nieuwe dirigent blijkt gouden greep' en 'Een echte persoonlijkheid' kopten het Eindhovens en Brabants Dagblad en volgens NRC-Handelsblad zorgde Liss voor 'theatraliteit en verstillings'.

Van Griegs *Eerste Peer Gynt Suite* maakte Liss een intense uitvoering vol orkestrale kleuren en diepgang. Sterviolist Vadim Repin werd op voorspraak van Liss aangetrokken en soleerde in het *Vioolconcert* van Sibelius. De komst van Repin is mede mogelijk door het grote netwerk dat Liss met zich meebrengt. En met de komst van stersolisten als Repin en Boris Berezovsky wordt het orkest naar een nieuw artistiek niveau getild. Na de pauze vond de wereldpremière plaats van de *Suite Hôtel de Pékin* van Componist des Vaderlands Willem Jeths. Ter gelegenheid van de inauguratie gaf philharmonie zuidnederland samen met het Rotterdams Philharmonisch Orkest aan Jeths de opdracht tot het compileren van een orkestsuite uit zijn opera *Hôtel de Pékin*. Als slotstuk diende *La Valse* van Ravel dat met het juiste gevoel voor stijl en timing door Liss en het orkest werden gebracht.

Na de inauguratieconcerten volgde op 24 september een concert in Tivoli Vredenburg waarbij Willem Jeths afscheid nam als Componist des Vaderlands en het stokje overdroeg aan componiste Mayke Nas.

De Meesterwerken

De tweede programmalijn van philharmonie zuidnederland heet De Meesterwerken en focust zich op de geliefde negentiende- en twintigste-eeuwse werken van grote componisten als Dvorák, Brahms en Rimski-Korsakov. Om in de grote vraag te voorzien, worden deze programma's vaak over twee weken uitgespeeld. De doorgaans gemiddelde orkestbezetting maakt het mogelijk om gelijktijdig met de overige musici andere projecten te realiseren.

Van 19 t/m 28 februari speelde het orkest in Maastricht, Heerlen, 's-Hertogenbosch, Venlo, Tilburg en Eindhoven onder leiding van de Amerikaan Erik Nielsen. Het programma was gebouwd rondom de *Vierde Symfonie* van Brahms, aangevuld met het symfonisch gedicht *De Middagheks* van Dvorák en het *Pianoconcert* van Schumann. Solist Alexander Melnikov bracht dit Pianoconcert vlak voor de concertserie uit op een veelgeprezen cd en gaf met een elke avond andere interpretatie blijk van zijn kunnen.

De Russische dirigent Nikolai Alexeev leidde tussen 11 en 18 maart vier concerten in Maastricht, Eindhoven, Heerlen en Utrecht in een programma bestaande Borodins *Ouverture Prins Igor* en de Negende Symfonie van Sjostakovijs. De Nederlandse celliste Harriet Krijgh en haar Duitse collega Leonard Elsenbroich soleerden beurtelings in het *Celloconcert* van Elgar.

philharmonie zuidnederland heeft al jaren een nauwe relatie met de pianobroers Lucas en Arthur Jussen. De serie van acht concerten tussen 31 maart en 8 april was mede door hun solistische medewerking aan het frivole *Concert voor twee piano's* van Poulenc nagenoeg uitverkocht. Dirigent Otto Tausk leidde het orkest verder in de Suite uit *Ma Mère L'Oye* van Ravel en de *Eerste Symfonie* van Sibelius. Hoogtepunt van deze serie vormde het Zondagochtendconcert op 3 april in het Concertgebouw Amsterdam, live uitgezonden op Radio 4.

Nog geen drie weken later keerde het orkest op zaterdag 23 april terug naar Amsterdam voor wederom een uitverkocht Concertgebouw. Het 20-jarig jubileum van het Storioni Trio werd luister bijgezet met hun solistische medewerking in het *Tripelconcert* van Beethoven. Kees Bakels viel op het allerlaatste moment in voor Hans Graf die door een ongelukkige val voor de vier concerten verstek moest laten gaan. Bakels leidde het orkest bekwaam door het programma dat naast Beethoven bestond uit de *Ouverture Euryanthe* van Weber en de geliefde *Negende Symfonie* Dvorák. Naast Amsterdam waren er concerten in 's-Hertogenbosch, Maastricht en Eindhoven.

Kees Bakels tekende ook voor het eerste serieprogramma van het seizoen 2016-2017 binnen deze programmalijn. Tussen 8 en 16 oktober werden achtereenvolgens Eindhoven, Breda, Tilburg, Maastricht, Heerlen en 's-Hertogenbosch aangedaan met een Italiaans getint programma. Voor vioolsolist Stephen Waarts – wonderkind van een Amerikaanse moeder en Nederlandse vader – betekende zijn solistische medewerking aan het *Tweede Vioolconcert* van Paganini zijn Nederlandse orkestdebuut. Bakels verraste het publiek met de haast on-Wagneriaanse klinkende Ouverture uit *Das Liebesverbot* van Richard Wagner; frivool, virtuoos en met Italiaanse flair. Verdi's Prelude uit *Un ballo in maschera* diende als muzikale opmaat naar de Vierde Symfonie, de 'Italiaanse', van Felix Mendelssohn.

Lars Vogt ontwikkelt zich naast gevierd meesterpianist tot een inspirerend dirigent. De Music Director van de Royal Northern Sinfonia leidde tussen 3 en 6 november vier concerten in Breda, Tilburg, Heerlen en Eindhoven. Dat Vogt de artistieke uitdaging niet schuwt, bewees hij door het veeleisende *Tweede Pianoconcert* van Brahms van achter de vleugel te spelen en dirigeren. Het orkest programmeerde in het begin van het seizoen bewust twee 'play and conduct' projecten; het legt extra verantwoordelijkheid bij de musici wat een grotere interactie tussen de musici onderling en tussen de orkestmusici en de solist annex dirigent in de hand werkt. Dit leidt vaak tot een intensere uitvoering en verdere ontwikkeling van het samenspel.

Het laatste muzikale woord van 2016 was aan chef-dirigent Dmitri Liss met een Russisch programma dat hem op het lijf geschreven is. De muzikale vertelling van 1001-nacht in het symfonisch gedicht *Sheherazade* van Rimsky-Korsakov kreeg in de handen van Liss een vertolking waarvoor volgens het Eindhovens Dagblad 'de superlatieven nauwelijks zijn aan te dragen'. Voor het *Eerste Pianoconcert* van Tsjajkovski nodigde Liss twee solisten uit met wie hij geregeld samenwerkt: Boris Berezovsky soleerde op 16 december voor een uitverkocht Muziekgebouw Eindhoven en Andrei Korobeinikov nam de overige concerten in achtereenvolgens Tilburg, 's-Hertogenbosch, Breda en Heerlen voor zijn rekening.

De Klassieken is de derde en laatste programmalijn. Deze levensader met het klassieke repertoire van de Haydns, Mozarts en Beethovens is van groot belang voor de vitaliteit van het orkest; het zijn werken die het fundament van het symfonieorkest vormen. Naast de aantrekkelijkheid voor het publiek, dient dit repertoire een tweede doel. Het gekozen repertoire draagt bij aan de verfijning van de basiselementen van het orkestspel zoals zuiverheid, samenspel, klankkleur, balans en stijl. Klassieke inspiratoren als Andreas Spering, Howard Shelley,

Douglas Boyd en Jan Willem de Vriend werden vanwege hun stijlennis uitgenodigd. Binnen deze klassieke programmalijn bieden we ook de lijn Klassieken Plus. Dit zijn klassieke programma's aangevuld met interessante oudere of recentere – soms zelfs hedendaagse – accenten die hierdoor een nieuwe, frisse, avontuurlijke blik bieden op het ijzeren klassieke repertoire.

Tussen 21 en 29 januari gaf het orkest onder leiding van Andreas Spering vier concerten in achtereenvolgens Breda, Eindhoven, Sittard en Tilburg. Het Frans getinte programma binnen de lijn Klassieken Plus werd opgebouwd rondom de première van het herontdekte *Fagotconcert in c* van Edouard Du Puy. Solist Bram van Sambeek vond het verloren gewaande werk per toeval in de archieven van de Koninklijke Bibliotheek van Stockholm en blies het uiterst virtuoze werk nieuw leven in. Naast Mozarts 25e 'Parijse' Symfonie waren het met name de barokke suites *Les Elements* van Rebel en *Dardanus* van Rameau die het publiek positief verrasten.

Zeven concerten, in de periode tussen 17 en 26 maart, stond het orkest onder leiding van Douglas Boyd, chef-dirigent van het Orchestre de chambre de Paris. Française Lise de la Salle soleerde in het *Vierde Pianoconcert* van Beethoven. Delen uit Schuberts balletmuziek *Rosamunde* klonken als opmaat. Eindhoven, Tilburg, 's-Hertogenbosch, Breda, Sittard, Oss en – voor het eerst in de geschiedenis van philharmonie zuidnederland – Cuijk werden met dit programma aangedaan.

Rondom de herdenking van de 400^e sterfdag van William Shakespeare bracht het orkest binnen de lijn Klassieken Plus in coproductie met Toneelgroep Maastricht de theatrale vertelling *Midzomernachtsdroom* op de gelijknamige muziek van Mendelssohn. Dirigent Jan Willem de Vriend leidde het orkest verder in de *Ouverture* uit Händels *Music of the Royal Fireworks*. Samen met de Belgische violist Lorenzo Gatto werd het *Derde Vioolconcert* van Mozart uitgevoerd in Tilburg, Breda, Heerlen, Venlo, Maastricht, Eindhoven, Middelburg en 's-Hertogenbosch. Ook speelde het orkest dit programma ter ere van de viering van de 100^e verjaardag van het Openluchttheater Valkenburg. In de feeërieke en bosrijke omgeving van het oudste openluchttheater van Nederland was de *Midzomernachtsdroom* helemaal op zijn plek.

In navolging van Lars Vogt leidde Howard Shelley tussen 29 september en 7 oktober het orkest van achter de vleugel. Het Weens-klassieke programma had in alle werken een link met Londen, de woonplaats van Shelley. Na de 85^e 'Londense' Symfonie van Haydn speelde en dirigeerde Shelley van achter de vleugel Mozarts *Achttiende Pianoconcert*. Mozarts 41^e Symfonie 'Jupiter' complementeerde het programma dat in Venlo, Maastricht, Tilburg, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Breda, en Sittard werd uitgevoerd.

De jonge Duitse dirigent Clemens Schuldt werd onlangs aangesteld als dirigent van het Münchener Kammerorchester en maakte op 2 december in Vlissingen zijn debuut bij philharmonie zuidnederland. Het programma binnen de lijn Klassieken Plus borduurde vanuit *Wenn Bach Bienen gezuchtet hätte*, Arvo Pärts hommage aan Bach, voort op de erfenis van de muzikale grootmeester uit Leipzig. Het *Vioolconcert* van Mendelssohn werd door Liza Ferschtman met flair en gevoel voor kleur gespeeld. Pièce de résistance vormde de 'Grote' *Negende Symfonie* van Schubert. De concerten vonden tussen 2 en 11 december plaats in Vlissingen, Tilburg, Eindhoven, Heerlen, Breda, Maastricht en 's-Hertogenbosch.

De uitvoering in Maastricht op 9 december vond mede plaats in het kader van de viering van 25 jaar Verdrag van Maastricht. Zo verwerkte Schubert in zijn 'Grote' Symfonie een citaat uit Beethovens Europese hymne 'Alle Menschen werden Brüder' dat symbool staat voor Beethovens positieve geloof in de mensheid. Daarnaast opende het concert met een Musical Postcard: een muzikale boodschap

van een jonge Syrische vluchteling aan zijn leeftijdgenoten verbonden aan het Sint-Maartencollege te Maastricht. Deze leerlingen verwerkten de muzikale boodschap uit Syrië, onder supervisie van initiatiefnemer en componist Merlijn Twaalfhoven, tot een *Ouverture* die door philharmonie zuidnederland bij aanvang van het concert in première werd gebracht.

Tradities & Regiobinding

De philharmonie zuidnederland wil verbonden zijn met de regio vanuit de overtuiging dat de aanwezigheid van een symfonieorkest een regio aantrekkelijk en leefbaar maakt. Niet alleen met de reguliere klassieke concerten. Maar daarnaast ook met een rijk palet aan projecten in allerlei stijlen en samenstellingen waarmee het orkest zich manifesteerde als onmisbare culturele schakel in de regio. Om die reden biedt philharmonie zuidnederland graag dergelijke, sterk traditioneel verbonden concertprogramma's aan zoals het Liberation Concert Margraten, de Nieuwjaarsconcerten, Carnavalsconcerten en HaFa-concerten, al dan niet in samenwerking met lokale instellingen en overheden.

Nieuwjaar

2016 begon in de periode 2 t/m 10 januari met de Nieuwjaarsconcerten. De Uruguayaanse dirigente Gisèle Ben-Dor leidde het orkest in een attractieve mix van Weens en Zuid-Amerikaans repertoire. Op het programma stonden de *Cuban Overture* van Gershwin, *España* van Chabrier en de *Bolero* van Ravel. Bandoneonist Carel Kraayenhof en concertmeester Lei Wang gaven hun solistische medewerking in respectievelijk het *Bandoneon Concerto* van Piazzolla en Introduction et *Rondo capriccioso* van Saint-Saëns. De uitverkochte concerten in achtereenvolgens Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Maastricht, Breda en Heerlen en de concerten Helmond en Waalwijk werden door het publiek zeer gewaardeerd.

Jheronimus Bosch 500

De philharmonie zuidnederland droeg met vier projecten bij aan de viering van het Jheronimus Bosch 500 jaar in 's-Hertogenbosch. Op 2 januari bracht het orkest onder leiding van Arjan Tien samen met de Nederlandse Reisopera de kinderopera *Amahl and the Night Visitors* van Gian Carlo Menotti in Theater aan de Parade te 's-Hertogenbosch uit. Een tweede uitvoering volgde een dag later in het Wilminktheater te Enschede. Ter gelegenheid van de opening van de prestigieuze tentoonstelling 'Jheronimus Bosch - Visioenen van een genie' in het Noordbrabants Museum luisterden de koperblazers van het orkest de officiële opening op 12 februari in de Sint-Janskathedraal op. Martijn Padding schreef voor deze gelegenheid een koperfanfare die in het bijzijn van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander werd uitgevoerd. De opening werd live uitgezonden door de NOS. Later in het jaar waren de uitvoeringen van het orkest tijdens Opera aan de Parade en November Music thematisch met Jheronimus Bosch 500 verbonden.

Carnavalsconcerten

De Carnavalsconcerten kennen in Limburg en Noord-Brabant een geheel eigen inslag en zijn sterk verbonden met de lokale traditie. In Noord-Brabant is het een keur aan landelijk bekende artiesten die met het orkest optreden. Tijdens de concerten op 2 en 5 februari in 's-Hertogenbosch en Breda leidde Arjan Tien het orkest in twee tot de nok toe gevulde en uitzinnige zalen door een carnavalesk en afwisselend programma met medewerking van Tony Neef, Pearl Joan en Laetitia Gerards.

De acht concerten in Limburg kennen een meer revueachtig karakter. Regisseur Hans Trentelman, bariton Sef Thissen en komiek Rudi Videc legden samen met dirigent Raymond Spons en het orkest door middel van muziek, projecties en de nodige humor een link tussen het Venetiaanse carnaval en de Limburgse Vastelaovend. Voor het eerst werd samen gewerkt met Toneelgroep Maastricht, wat leidde tot een verdere artistieke ontwikkeling die volgens De Theaterkrant 'de sensatie van carnaval vooral liet spreken uit de muziek'. In samenwerking met de Verenigde Nederlandse Korenorganisaties afdeling Limburg werd er na audities het Limburgs Vastelaovendkoor samengesteld uit de beste Limburgse amateurzangers. Het Limburgs Vastelaovendkoor trad samen met het orkest op in achtereenvolgens Weert, Heerlen, Maastricht, Venlo, Roermond, Geleen en Sittard.

Matthäus-Passion	In de week voor Pasen stonden er vier uitvoeringen van Bachs <i>Matthäus-Passion</i> op het programma. Oude muziekspecialist Andreas Spering leidde het orkest, het koor Studium Chorale, een keur aan solisten en het kinderkoor Schola Cantorum Puerorum tussen 23 en 26 maart tijdens uitvoeringen in Eindhoven, Maastricht en Venlo.
Jeker Klassiek	De bewoners en ondernemers van het Jekerkwartier in de historische binnenstad van Maastricht namen het initiatief voor een nieuw kamermuziekfestival in hun buurt. Op acht locaties – variërend van terras tot woonkamer en van kapel tot hotellobby – musiceerden op zondag 16 juni ensembles van philharmonie zuidnederland. De bezoekers genoten in deze informele en niet alledaagse setting van klassieke muziek. Jeker Klassiek is een mooi voorbeeld van de verbondenheid van het orkest met de inwoners van Maastricht.
HaFa-concerten	Van woensdag 23 tot en met zondag 26 juni 2016 werkte het orkest samen met de plaatselijke harmonieën en fanfares van Baarlo, Voerendaal, Beegden, Arcen, Sambeek, Drunen, Sint-Michielsgestel en Roosendaal. Door jaarlijks met acht plaatselijke harmonieën en fanfares een samenwerking aan te gaan, speelt het orkest door de hele regio en boort een groot nieuw publiek aan. Daarnaast komt veel kennis van het orkest beschikbaar voor de verenigingen en worden de verenigingen gestimuleerd om een vorm van cultureel ondernemerschap aan de dag te leggen. ‘Het idee was net zo simpel als origineel. De beroepsmuzikanten van philharmonie zuidnederland gingen terug naar de plek waar het voor hen ooit begon. [...] De betrokkenheid van de leden was al groot, maar is nu nog groter’ schreef het Brabants Dagblad. De winnaars van de solistenconcoursen van de Brabantse en Limburgse Muziekbonden mochten soleren met philharmonie zuidnederland, musici van philharmonie zuidnederland op hun beurt met de plaatselijke harmonie of fanfare. En elke dirigent van de harmonie of fanfare dirigeerde een werk van het programma van philharmonie zuidnederland dat verder werd geleid door Jos Schroevers en Jan Cober. In de weken voorafgaand aan het concert gaven de musici van philharmonie zuidnederland workshops bij enkele deelnemende HaFa-orkesten. Het maakt het HaFa-project tot het toonbeeld van muzikale verbinding tussen de symfonische wereld en de blaasmuziek.
Opera op de Parade	In de maanden mei en juni toerde philharmonie zuidnederland traditiegetrouw met Opera Zuid langs de Nederlandse theaterzalen. Onder leiding van de als operadirigent debuterende Karel Deseure en regisseur Wout Koeken brachten Opera Zuid en het orkest Puccini’s opera <i>La Bohème</i> . De keuze voor juist deze opera die gaat over vier jonge kunstenaars, was mede ingegeven door de thematische link met de viering van Jheronimus Bosch 500. Een van de hoogtepunten vormde de uitvoering op 28 juni tijdens Opera op de Parade te ’s-Hertogenbosch, een niet meer weg te denken evenement dat werd bezocht door 10.000 Bosschenaren. De tiende editie van dit gratis toegankelijk evenement kreeg extra cachet doordat de financiering mede tot stand kwam door crowdfunding.
Liberation Concert Margraten	Het Liberation Concert op 4 september op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten werd een gedenkwaardig muzikaal eerbetoon aan de gesneuvelde soldaten die vochten voor onze vrijheid. Per Otto Johansson leidde het orkest in de Amerikaanse Suite van Dvorák en Coplands Suite uit de <i>Appalachian Spring</i> . Aangevuld door het Brabant Koor, sopraan Kim Savelsbergh en bariton Huub Claessens speelde het orkest als slot de indrukkende anti-oorlogscantate <i>Dona Nobis Pacem</i> van Ralph Vaughan Williams.
Festival Musica Sacra Maastricht	Tijdens kunstenfestival Musica Sacra Maastricht op 16 september voerde het orkest en Studium Chorale onder leiding van Hans Leenders het geheel binnen de thematiek van het festival passende werk <i>Le vin herbé</i> van Frank Martin uit.
November Music	Het programma op 12 november tijdens November Music in de Nieuwe Kerk te ’s-Hertogenbosch refereerde aan het werk van de Bossche grootmeester

Jheronimus Bosch. Van Willem Jeths werd *Quale Coniugium!* gespeeld. De nieuwe instrumentatie van zijn *Momument to a Universal Marriage* werd samen met sopraan Mijke Sekhuis en mezzosopraan Francine Vis in wereldpremière gebracht. De musici voerden daarnaast onder leiding van de jonge Brit Jamie Phillips 15 Karikaturen van Detlev Glanert en *Le Visioni di Paura* van Wim Henderickx uit.

Limburgse Kerst Op 18 december vond de derde editie van Limburgse Kerst in Maastricht plaats. Een concert voor en door de Maastrichtenaren dat begon met een voorprogramma in de O.L.V. Basiliek Sterre der Zee Maastricht met zang van het Koor Conservatorium Maastricht en een kersttoespraak van Gouverneur Theo Bovens. Het publiek ging daarna in stoet onder muzikale begeleiding van de Maastrichtse Verkennersband naar Theater aan het Vrijthof, waar het publiek werd verwelkomd door Kinderkoor Sjamaes. Onder leiding van Enrico Delamboye voerde het orkest samen met het Mestreechs Vollekstejater hoogtepunten uit de musical Scrooge uit. Na de pauze werd het publiek uitgenodigd om samen met het orkest en het Koor Conservatorium Maastricht kerstliederen te zingen.

Vernieuwing & Bijzondere projecten

Spicy Classics

In een snel veranderende wereld stelt philharmonie zuidnederland zich voortdurend de vraag hoe haar concertaanbod te optimaliseren en te innoveren. Het zoeken naar nieuwe concertformats en nieuwe publieksgroepen kwam dit jaar in diverse projecten en samenwerkingen tot uitdrukking.

De belangrijkste pijler binnen de innovatieve projecten van het orkest is de studentenreeks Spicy Classics; een op maat gesneden kennismaking met klassieke muziek voor studenten. Het accentueren van de muzikale verbeelding door middel van een verrassende dramaturgie, thematiek, verdieping of verbinding met andere genres en disciplines zijn daarin belangrijke inhoudelijke elementen. Tijdens drie reeksen kreeg het publiek een prikkelende, levendige en eigentijdse concertvorm aangeboden. De concertzalen werden bewust verlaten en concertlocaties die beter passen bij de leefwereld van de studenten opgezocht. Zo speelde het orkest in Het Klokgebouw Eindhoven, de Koepelhal Tilburg en de Muziekgieterij te Maastricht.

Van 25 tot 27 februari legden het orkest en de lichtkunstenaars van Blauwe Uur met het project **Music & Light** een muzikale en visuele verbinding tussen heden en verleden. Barokmuziek van Händel en de klankwereld van Olga Neuwirth in haar *Hommage à Klaus Nomi* werden samen met de Oostenrijkse countertenor Daniel Gloger en dirigent Karel Deseure uitgevoerd.

Van 6 tot 8 april werden Stravinsky's *Pulcinella*, het *Harconcert* van Ginastera en nieuw werk van solist Remy van Kesteren live door cartoonist Bas Köhler voorzien van commentaar. Het orkest stond deze productie getiteld **Music & Cartoons** onder leiding van Bas Wiegers. 'Spicy Classics [...] speelt op ongewone, drempelverlagende locaties, zoals een fantastische industriële hal in het Eindhovense Klokgebouw. De setting is informeel, een uur muziek en daarna een borrel. Het programma, losjes ingeleid door de dynamische dirigent Bas Wiegers, was toegankelijk maar substantieel', aldus *NRC-Handelsblad*.

Tijdens het derde project **Music & Elegance** debuteerde de jonge Amerikaanse dirigent Jonathan Heyward bij het orkest. Samen met pianiste Daria van den Bercken en choreografe Rosabel Huguet van Radialsystem Berlin legde Van den Bercken met haar verhaal en Mozarts *Achttiende Pianoconcert* een brug tussen elegantie in muziek en het dagelijks leven. Componist David Dramm maakte voor de drie uitvoeringen verbindende cadensen.

Casual Classics XL

In samenwerking met Muziekgebouw Eindhoven en Theater aan het Vrijthof organiseerde philharmonie zuidnederland op 17 en 18 juni Casual Classics XL, een avondvullend festival met als doel een nieuw publiek in een festivalsetting kennis te laten maken met klassieke muziek. Onder meer de *Eerste Peer Gynt Suite* van Grieg en de *Aladdin Suite* van Nielsen werden door het orkest onder leiding van Per-Otto Johansson uitgevoerd. Simone Lamsma soleerde in de *Carmen Fantasie* van De Sarasate en de Vocalise van Rachmaninov. De sfeer van de avonden was informeel, de muziek herkenbaar en toegankelijk en de werken werden toegelicht door NOS-nieuwslezer Rik van de Westelaken.

The Planets

Naast een glansrijke carrière als DJ legt de Amerikaan Jeff Mills zich steeds meer toe op het componeren voor symfonieorkest. Eind augustus werkte philharmonie zuidnederland met Mills samen in een project dat het orkest in een heel andere setting dan gebruikelijk voor het voetlicht voor duizenden nieuwe bezoekers bracht. In navolging van Gustav Holst beschrijft Mills in zijn *The Planets* voor DJ en orkest het zonnestelsel. Als hoofdact van de Zomerparkfeesten Venlo speelde het orkest samen met Mills op 26 augustus dit 50 minuten durende muzikale ruimteavontuur voor 12.500 bezoekers.

Cultura Nova

30 augustus werd het programma in een uitverkocht Concertgebouw Amsterdam in het kader van de Robeco SummerNights herhaald.

philharmonie zuidnederland stelt zich ten doel binnen Spicy Classics concepten te ontwikkelen die buiten Nederland worden hernomen. Het Spicy Classics project **Music & Film** *De Vier Jaargetijden anno nu* werd door het orkest in 2015 samen met blokfluitist Erik Bosgraaf de cineasten Paul en Menno de Nooijer ontwikkeld. Het geeft met improvisaties en projecties een hedendaags draai aan Vivaldi's overbekende *Vier Jaargetijden*. Tijdens het zomerfestival Cultura Nova werd het project in het Ludwigforum in Aken op 30 augustus uitgevoerd.

Overige projecten

Benefietconcert Duchenne Parent Project

10 juni verleende het orkest in het Concertgebouw Amsterdam zijn medewerking aan een benefietconcert voor het Duchenne Parents Project. Onder leiding van Per-Otto Johansson speelde het orkest samen met het Nederlandse Concertkoor, de pianobroers Lucas en Arthur Jussen, mezzo-sopraan Barbara Kozelj en violiste Simone Lamsma. Het concert kende een gevarieerd programma met onder meer het *Concert voor twee piano's* van Mozart, de *Pavane* van Fauré en delen uit de opera *Carmen* van Bizet. Het resultaat was een opbrengst van ruim € 70.000,- voor het goede doel.

Kamermuziek

Het doel dat philharmonie zuidnederland zich stelt met de kamermuziek-projecten is tweeledig. Kamermuziek verbetert het samenspel en persoonlijke ontwikkeling van de musici. Tevens biedt het de kans om als orkest verbindingen met het bedrijfsleven te leggen of de relatie met de achterban van het orkest – de Vrienden van philharmonie zuidnederland in het bijzonder – te verstevigen. Het leidt tot een keur aan activiteiten die uiteenlopen van kamermuziekprojecten op hoog niveau zoals tijdens de Kunstdagen Wittem en Jeker Klassiek tot het op meer informele manier opluisteren van diners van Navenant Culinair, de nazit van onze eigen serieconcerten en diverse sponsoractiviteiten.

Voor het tweede jaar op rij speelden de aanvoerders van de diverse orkestgroepen samen in een 14-koppig kamerensemble. Ze gaven drie intense uitvoeringen van de *Sinfonia Concertante* van Mozart en de *Zevende Symfonie* van Beethoven in een speciaal voor dit project geschreven versie voor blazers en strijkkwintet van huisarrangeur Roger Niese. Na de première op 4 september tijdens Hallo Cultuur! in Eindhoven werd het programma een week later uitgevoerd tijdens de Kunstdagen Wittem. Zondag 11 september vormde de uitvoering van Beethovens *Zevende symfonie* samen met de theatrale lezing *Alle mensen worden Broers* door acteur Michel Sluysmans van Toneelgroep Maastricht de opening van het culturele seizoen in Maastricht

Lionsconcert

Ieder jaar verleent het orkest met veel voldoening haar medewerking aan het Lionsconcert voor zieken en bejaarden in het Provinciehuis te 's-Hertogenbosch. Onder aanvoering van blokfluitist Erik Bosgraaf bracht het orkest op 10 september de bekende *Air* uit de *Derde Orkestsuite* van Bach en Vivaldi's *Vier Jaargetijden*. De 14-jarige hoboïste Maria Pedano, winnaar van het Prinses Christina Concours 2016 regio Zuid, soleerde in het *Hoboconcert* in d van Telemann.

Samenwerking met het bedrijfsleven

Het werven van sponsors en fondsen voor philharmonie zuidnederland vraagt om innovatieve formules. Alleen een beroep doen op het belang van cultuur voor de regio is niet meer van deze tijd. Het orkest ontwikkelde daarom onder meer Leading the South dat past bij de wensen van het bedrijfsleven.

Leading the South

Leading the South zoekt de samenwerking met bedrijven en brengt de economische en culturele motor van Zuid-Nederland bij elkaar. Het orkest presenteerde op 15 oktober in Muziekcentrale Adams Ittervoort een exclusief cultureel programma waar ondernemers uit Noord-Brabant, Zeeland en Limburg elkaar konden ontmoeten. Zo draagt het orkest zorg voor het muzikale, culturele erfgoed in Zuid-Nederland en wil het tevens de banden met het bedrijfsleven aanhalen. 's Middags gaf Severin von Hoensbroech een leiderschaps-cursus en legde daarin de link tussen het leiden van een orkest en het bedrijfsleven. 's Avonds volgde het Philharmonisch Festijn; een exclusief diner en een kijkje in de keuken van het orkest met de uitvoering van het Spicy Classics concert **Music & Elegance**.

Brightlands

philharmonie zuidnederland opende op 15 november het nieuwe hoofdkantoor van Brightlands op de hightech campus op het Chemelot terrein in Geleen.

Het orkest en Brightlands gingen in 2015 een langdurige relatie aan met als doel elkaar te ondersteunen op het gebied van innovatie en cultuur. De uitvoering van de voor deze gelegenheid door Mark Putz gecomponeerde *Brightlands Hymne* voor orkest én medewerkers van Brightlands, vormde de openingshandeling.

Talentontwikkeling

philharmonie zuidnederland wil meer zijn dan alleen een goed spelend orkest en beschouwt talentontwikkeling als een van haar belangrijkste taken. Het stimuleren en bevorderen van jong talent in Zuid-Nederland leidde in 2016 tot onderstaande projecten.

Orkestacademie

In samenwerking met het Conservatorium in Maastricht startte philharmonie zuidnederland in 2015 met een Orkestacademie. Studenten die zich verder willen bekwamen in orkestspel, kunnen auditeren en tijdens een of meerdere projecten stage lopen bij het orkest. Elke student krijgt een musicus van philharmonie zuidnederland als coach toegewezen voor het instuderen van de orkestpartijen en de begeleiding tijdens de repetities en concerten. Het hele jaar speelden academisten geregeld mee in het orkest. De Orkestacademie sluit aan bij het vak Orkestspel dat deel uitmaakt van het curriculum van het Conservatorium Maastricht en hoofdzakelijk wordt onderwezen door musici uit het orkest.

De eerste resultaten van de Orkestacademie zijn inmiddels zichtbaar. Zo heeft de orkeststage en daarmee opgedane ervaring van de Spaanse academist Aingeru Ochotorena bijgedragen aan het krijgen van een orkestbaan als slagwerker in zijn geboorteland.

Nationale Master Orkestdirectie

philharmonie zuidnederland neemt actief deel aan de Nationale Master Orkestdirectie van de Conservatoria van Amsterdam en Den Haag. Geregeld volgden de studenten de orkestrepetities of hielpen als assistent-dirigent bij het repetitieproces. Op 3 juni diende philharmonie zuidnederland in het Muziekgebouw Eindhoven als praktijkorkest. Dirigent Jac van Steen gaf de studenten aanwijzingen aan de hand van het repeteren van Ravels *Valses nobles et sentimentales* met het orkest.

Opera Zuid

Als vaste samenwerkingspartner droeg philharmonie zuidnederland in belangrijke mate bij aan de talentontwikkeling van de zangers van Opera Zuid in de eerder genoemde opera *La Bohème*, in november gevolgd door *Le Nozze di Figaro* van Mozart. Na de première op 12 november reisden Opera Zuid en het orkest onder aanvoering van dirigent Arjan Tien en regisseur Daniël van Klaveren door het land voor 14 voorstellingen.

Amateurs

Op diverse manieren zette het orkest haar expertise in om amateurmusici te inspireren en enthousiasmeren. Een belangrijk element van het HaFa-project vormden de workshops waarbij orkestmusici de leden van de deelnemende verenigingen groepslessen geven. De drie projecten met het semi-professionele Brabant Koor in maart, april en september waren naast een verrijking van de programmering een stuk kennisoverdracht en een kruisbestuiving tussen professionals en amateurs. Verder was er de oprichting van het Limburgse Vastelaovendkoor, samengesteld uit amateurzangers geselecteerd uit de Limburgse koorwereld, die extra kleur gaven aan de acht Carnavalsconcerten in Limburg.

Solo-optredens

De winnaars van het Prinses Christina Concours Regio Zuid en de regionale solistenconcoursen van de Limburgse en Brabantse Bond van Muziekgezelschappen kregen in 2016 de kans om met het orkest te soleren. In het voortraject werden ze intensief begeleidt door onze musici en getraind in het soleren met orkest.

Educatief jaarverslag 2016

Inleiding: Muziek dichtbij

De musici zo dichtbij dat je ze bijna kunt aanraken, met z'n allen om het orkest heen, een musicus die in je klas komt om samen muziek te maken of om iets over de komende muzikale voorstelling te vertellen. Zo hebben leerlingen de educatieve programma's van philharmonie zuidnederland in 2016 ervaren. Dichtbij en betrokken bracht het orkest Jonge Gasten in aanraking met live muziek en liet hen voelen dat muziek hun bloed sneller laat stromen.

Net als voorafgaande jaren bestond het educatieve aanbod van philharmonie zuidnederland uit projecten voor alle leerjaren uit het primair- en voortgezet onderwijs. Het orkest kwam in kleine ensembles op school voor de jongere leerlingen en nodigde de oudere leerlingen uit om in de zaal het voltallige orkest te ontmoeten. In workshops konden leerlingen ervaren hoe het is om zelf muziek te maken. Op die manier bracht het orkest alle leerlingen op een voor hen passende wijze in aanraking met soms verrassende muziek. De aangeboden muzikale voorstellingen legden steeds de verbinding met een andere discipline. Op deze wijze was het mogelijk thema's centraal te stellen die aansloten bij het gevoelsleven van de jonge luisteraars. Doel van de projecten was en blijft steeds om via de muziek de leerlingen uit te dagen om hun eigen emoties te onderzoeken en samen op de voorstelling te reflecteren.

Alle projecten van het orkest waren voorzien van lesmateriaal. Het materiaal prikkelde de nieuwsgierigheid van de leerling en zorgde ervoor dat naast het luisteren ook andere competenties uit het cultuuronderwijs aan bod kwamen. Doel van het orkest blijft Jonge Gasten te raken met live uitgevoerde muziek.

Stefan Rosu
intendant en bestuurder philharmonie zuidnederland

Adeline van Campen
hoofd educatie philharmonie zuidnederland

De projecten

Het brede aanbod van philharmonie zuidnederland in 2016 bestond uit de volgende programma's:

Ensembleprojecten op school:

Het kleine Nachtorkest groep 1-2

Alles in de Wind groep 3-4

Peter en de Wolf groep 4-7

Orkestprojecten:

Peer Gynt groep 7-8

Willem en Wolfgang groep 5-6

HeartBeat groep 7-8

Workshops:

Componeren in de klas en Pbones, Toon je Kunsten

VO projecten:

Tussen Kunst en Klank en Repetitiebezoek, Musical Postcards

Aanvullende lessen of workshops konden worden afgenomen bij de projecten

Het kleine Nachtorkest, Alles in de Wind en Peer Gynt, instrumentengalerij

Peer Gynt in Venlo.

Met deze projecten bereikte philharmonie zuidnederland in 2016

24.428 leerlingen

HeartBeat: Een innovatief educatieproject waar je hart sneller van gaat kloppen

philharmonie zuidnederland wil zich profileren met educatie én innovatie en is vanuit deze visie voor de totstandkoming van een nieuw educatief project voor de groepen 7-8 én de brugklas een samenwerking aangegaan met Dansgezelschap Project Sally Maastricht. Uitdagende vraag bij het maken van deze voorstelling was hoe breng je een statisch orkest en dynamische dansers gelijkwaardig op het podium in één voorstelling. Resultaat: het wervelend dansconcert *HeartBeat*.

Innovatie & Educatie

Bij de persbijeenkomst in april 2016 presenteerde philharmonie zuidnederland de drie pijlers van haar beleid: artistieke kwaliteit, educatie en innovatie (het ontwikkelen van nieuwe concertformules). *HeartBeat* belichaamt al deze pijlers. Zo ervaren leerlingen een aantrekkelijk concertprogramma van dichtbij: van Bach en Beethoven tot post-minimal music van en nieuw gecomponeerde Interludes van Vanessa Lann. De educatieve component van *HeartBeat* verzorgd door Kunstbalie (expertisecentrum kunsteducatie Noord-Brabant) zorgde ervoor dat de leerlingen optimaal op de voorstelling waren voorbereid. De samenwerking met Project Sally Maastricht resulteerde in een dynamische eigentijdse choreografie. In combinatie met het uitdagende concertprogramma is een innovatief dansconcert ontstaan waarbij de grenzen van de traditionele orkestpresentatie zijn opgezocht. De zoektocht was een uitdagend traject dat in beeld is gebracht in *The Making of HeartBeat*. [KLIK HIER](#)

Zoektocht naar HeartBeat

In *HeartBeat* gaan dansers, musici en leerlingen op zoek naar hun eigen heartbeat. De leerlingen volgen een danser die geen heartbeat lijkt te hebben: wel een hart maar geen ritme. De spoken word artist Dichter vertolkt de stem van de danser. Een uitgekiend podiumbeeld en ingenieus lichtplan dragen bij aan de totaalbeleving van deze voorstelling. Voorafgaand aan de voorstelling HeartBeat bezochten de leerlingen in de foyer van de zaal een muziek- en dansmarkt. Tijdens deze markt presenteerden vijf ensembles van het orkest zich in minioptredens. De ensembles confronteerden de leerlingen met verschillende stijlen muziek, één ensemble presenteerde zich samen met een danseres (student van de Fontys Dansacademie Tilburg). De leerlingen werden uitgedaagd zich een mening te vormen van deze uiteenlopende ontmoetingen en te onderzoeken van welk optreden hún hart sneller ging kloppen.

Financiële middelen

De ontwikkeling van een project als HeartBeat, met vijf dansers, een spoken word artist, licht- en decorontwerp en eigentijdse muziek die niet rechtenvrij is, brengt veel kosten met zich mee. Voor de totstandkoming van het project is naar aanvullende middelen gezocht. philharmonie zuidnederland is verheugd dat de volgende fondsen een bijdrage hebben geleverd: VSB Fonds, Fonds 21, Stichting Henri Hermans, Stichting Kannunik Salden Nieuwenhof, Stichting Elisabeth Stroeven en Stichting Vrienden van philharmonie zuidnederland. Kunstbalie leverde een bijdrage door het vervaardigen van het lesmateriaal.

Musical Postcards: From Children to Children around the World

De philharmonie zuidnederland voerde op vrijdag 9 december als eerste Nederlandse orkest de Musical Postcard *Fleeing Dreams* uit in de concertzaal. Het muzikale antwoord van leerlingen van het Sint Maartenscollege te Maastricht op de Musical Postcard van de Palestijnse jongen Ghiyath Hamada, die de oorlog in zijn land ontvluchtte.

Musical Postcards

Musical Postcards is een initiatief van de New York Philharmonic, begonnen in 1995, en is door componist Merlijn Twaalfhoven en producent Marieke Peters naar Nederland gebracht. Het project Musical Postcards in Maastricht is onderdeel van *Ode to Dignity*; een groot kunstproject over de waardigheid van het kind dat in 2017 plaats zal vinden dankzij de Hustinx residency en *Intro in Situ*. Merlijn Twaalfhoven zoekt in het bijzonder naar Musical Postcards uit conflict-gebieden, waarin jongeren hun wens of droom in een rap, lied of compositie uiten. De digitale, muzikale videoboodschap die zij maken, wordt naar Nederlandse scholieren verstuurd die een muzikaal antwoord maken en terugsturen.

Samenwerking in Maastricht

Op initiatief van Willie Arets, muziekdocent op het Sint Maartenscollege, werd de samenwerking met Musical Postcards uitgebreid met het Conservatorium Maastricht en philharmonie zuidnederland. Zijn leerlingen met examenvak Muziek ontvingen de musical postcard van Ghiyath en maakten een muzikale respons. Ghiyath Hamada is een Palestijnse jongen, hij woonde in Homs (Syrië) en vluchtte anderhalf jaar geleden met zijn moeder per boot naar Europa. Momenteel woont hij in Denemarken en probeert hij zijn nieuwe leven en toekomst vorm te geven. Het beste wat zijn moeder voor hem kon doen in zijn nieuwe thuisland was een cello voor hem kopen, zodat hij – net zoals in Syrië – weer muziek kan maken. De leerlingen van het Sint Maartenscollege maakten in een aantal workshops, onder begeleiding van conservatoriumstudenten, een Musical Postcard voor Ghiyath. Eén van deze composities is gearrangeerd voor het orkest.

Het antwoord gaat retour

Het concert van philharmonie zuidnederland dat onderdeel uitmaakte van de viering van 25 jaar Verdrag van Maastricht opende met de uitvoering van deze Musical Postcard. Musical Postcards verbindt immers mensen over de hele wereld, net zoals het Verdrag van Maastricht Europa verbindt. De opname van deze uitvoering wordt gestuurd naar Ghiyath.

Klik [HIER](#) om de Musical Postcard van Ghiyath, waar het allemaal mee begon, te bekijken.

Klassiek Geeft

Op 25 mei startte NPO Radio 4 de actie *Klassiek Geeft*. Hare Majesteit Koningin Máxima verrichtte de opening op Basisschool De Kruisboelijn in 's-Hertogenbosch samen met philharmonie zuidnederland en het Bosch' Leerorkest van de Muzerij in bijzijn van de ambassadeurs van *Meer Muziek in de klas* mevrouw Ans Buys en Gedeputeerde Ger Koopmans.

Musici van philharmonie zuidnederland versterkten het Leerorkest van de Muzerij bij een muzikaal welkom in de speelzaal. Na de officiële opening door Koningin Máxima gaven leerlingen van het Leerorkest en docenten van de Muzerij voor de Koningin een uitvoering van het lied *Wij spelen samen*, versterkt met *Phones* en slagwerk. Deze bijdrage werd ingestudeerd tijdens de workshops *Phones* en slagwerk, die musici van philharmonie zuidnederland voorafgaand aan deze dag aan leerlingen uit groep 4 en 5 hebben gegeven.

Radio-uitzending Klassiek Geeft

Tijdens de radio-uitzending deed NPO Radio 4 live verslag van deze opening. Ensembles van philharmonie zuidnederland traden live op in de uitzending, intendant Stefan Rosu werd geïnterviewd, en tijdens de hele uitzending werd aandacht besteed aan diverse aspecten van philharmonie zuidnederland met bijzondere aandacht voor de educatieprojecten.

Toon je kunsten: Salto basisschool De Bergen met philharmonie zuidnederland

Met enige regelmaat krijgt philharmonie zuidnederland de vraag of het orkest met de hele school een project kan uitvoeren. Op grond hiervan heeft philharmonie zuidnederland besloten een compositie te laten maken waarin alle leerlingen van de school en een ensemble van philharmonie zuidnederland gezamenlijk kunnen optreden op het schoolplein.

Het orkest heeft componist Toek Numan benaderd met de vraag hiervoor de compositie Toon je Kunsten te schrijven. De basis van de compositie vormt een combo van musici van philharmonie zuidnederland dat in alle negen delen van de compositie een muzikaal ondersteunende rol heeft. In elk deel ligt de focus op een andere basisschoolgroep waardoor alle leerlingen én docenten hun kunsten tonen. De delen zijn als losse modules te gebruiken en kunnen aan de wensen en omstandigheden van een school worden aangepast, of eventueel worden weggelaten. Op die manier is de compositie bruikbaar in verschillende situaties.

Muziek door iedereen Hoe ziet de compositie eruit? De groepen 1 tot en met 3 maken bodysounds en spelen met eigengemaakte muziekinstrumenten, groep 4 speelt op fluitjes, groep 5 en 7 spelen op plastic trombones, groep 6 speelt slagwerk op speciekuipen en groep 8 rapt. De docenten hebben eveneens een rol in de compositie. Workshops gegeven door musici van philharmonie zuidnederland stoomden leerlingen en docenten klaar voor hun gezamenlijk optreden op 15 juni 2016.

Om de verbinding met de muziek van het orkest te leggen, bezochten alle leerlingen en docenten van Salto basisschool De Bergen in schooljaar 2015-2016 een educatieve voorstelling van philharmonie zuidnederland.

Dit project was zo succesvol dat philharmonie zuidnederland één keer per jaar een dergelijk project zal uitvoeren. Naar aanleiding van de evaluaties van deze uitvoering voert Toek Numan nog de nodige veranderingen door.

Klik [HIER](#) om de trailer te bekijken.

Willem en Wolfgang: Een uitstapje naar Amsterdam

Op verzoek van de afdeling educatie van het Concertgebouw maakte philharmonie zuidnederland in het volle planningschema ruimte voor de begeleiding van de muzikale voorstelling Willem en Wolfgang op 4 februari 2016 in het Concertgebouw. Op die manier maakte het orkest kennis met de educatieve praktijk van het Concertgebouw.

Rutger de Bekker en Remko Vrijdag, beiden bekende acteurs van muzikale orkestvoorstellingen, speelden Wolfgang Amadeus Mozart en Stadhouder Willem die elkaar 250 jaar geleden hebben ontmoet in Den Haag. De voorstelling Willem en Wolfgang is een humorvolle interpretatie van een echte gebeurtenis. Regisseur Harry Piekema zette bekende muziek van Mozart, waaronder de *Ouverture* uit *Le Nozze di Figaro*, de *Ouverture* uit *Don Giovanni* en delen uit de *41^e* en *42^e* *Symfonie*, in om de ontmoeting tussen Willem en Wolfgang uit te beelden. De tekst was van de hand van Vrouwkje Tuinman.

Verdieping van de kwaliteit

Voor de voorstellingen Om te werken aan kwalitatief hoogstaande educatieve producten is het van belang samen te werken met andere partners. Zo leverde de samenwerking van dansgezelschap Project Sally Maastricht een innovatieve concertvorm op met de voorstelling HeartBeat. Nieuwe ensemblevoorstellingen voor de groepen 1-2 en 5-6 moeten in 2017 gestalte krijgen. Daarvoor zijn in 2016 de eerste contacten gelegd met nieuwe makers die samen met de musici van philharmonie zuidnederland de ensemblevoorstellingen weer op een hoger plan zetten. Regisseur Joost Dekker en acteur Michiel Bijmans hebben samen met een aantal musici van philharmonie zuidnederland voor de voorstelling *Orfeo* (werktitel) (groep 5-6) daartoe al de eerste stappen gezet.

Scholing

In 2016 heeft philharmonie zuidnederland het project *Luister!* met IKC De Vincent voortgezet. Het betreft een uitdieping van de culturele competentie reflectie in het kader van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Het project is geïnitieerd door Kunstbalie. Monique Fischer heeft in het kader van dit traject een extra scholing aan de educatiemedewerkers van philharmonie zuidnederland gegeven op het gebied van reflectie in relatie tot het lesmateriaal. Centrale vraag: hoe kan philharmonie zuidnederland het element van reflectie van de kunstbeleving in het lesmateriaal voor de docent zo toegankelijk mogelijk maken. Deze training zal in 2017 een vervolg krijgen.

In 2016 zijn nieuwe musici opgeleid om de workshop Componeren in de klas te geven. Deze musici zijn in de praktijk vervolgens gecoacht door ervaren workshopleiders van de Stichting PuntComp o.l.v. Renee Jonker. De opleiding vond plaats in twee dagen, de coaching van de nieuwe workshopleiders bestond uit hulp bij de voorbereiding van de workshop, ondersteuning bij de uitvoering en een evaluatie. De coaching werd verzorgd door Jurgen van Harskamp en Hanne de Vrie.

Onderzoek Voortgezet Onderwijs

De philharmonie zuidnederland heeft in 2016 de wens opgepakt om meer projecten voor het voortgezet onderwijs aan de bieden. Om dat op een gerichte manier te doen heeft het orkest Jana Houben, masterstudent Muziekwetenschappen uit Utrecht, een onderzoek laten verrichten naar het bestaande aanbod van het orkest in relatie tot de vraag van de scholen. De uitkomst van dit goede onderzoek wees uit dat de projecten van het orkest goed aansluiten bij de vraag van de scholen. Het orkest communiceert echter niet in het juiste jargon van de scholen en ook niet op het juiste moment. De resultaten van het onderzoek vinden hun eerste beslag in het aanbod van seizoen 2017-2018.

Educatie van philharmonie zuidnederland laat van zich horen

Interne communicatie

Dat educatie een steeds grotere rol inneemt in het beleid van philharmonie zuidnederland is een feit. Intern draagvlak hiervoor is onontbeerlijk. Veel musici dragen bij aan de educatieve praktijk van het orkest, nog meer musici dragen educatie een groot hart toe, maar niet ieder orkest- of staf lid was goed op de hoogte van wat educatie nu precies inhoudt. Daarom heeft de afdeling Educatie in 2016 veel aandacht besteed aan de interne communicatie over de educatieve projecten. Zo kreeg Educatie in elke interne nieuwsbrief een item en stond Educatie op de agenda van de orkestbijeenkomst in maart met een presentatie over de waarde van de kleine ensembleprojecten op scholen. Ook werd daar een dringend appèl gedaan op de musici om eens te komen luisteren en werd een vooruitblik op de seizoenen 2016-2017 en 2017-2018 gegeven. Tijdens de beleidsdag in juni 2016 gaf Educatie bij de opening mede een aftrap van de dag.

Externe communicatie

Het blijft van het grootste belang om de naam van philharmonie zuidnederland te verbinden met het uitgebreide en kwalitatief hoogstaande educatieve aanbod van het orkest. Roxanne Doyen verzorgt voor de Educatie de marketing en communicatie in een 0,2 fte aanstelling die zij combineert met een aanstelling op de afdeling Marketing & Communicatie van philharmonie zuidnederland. In de externe nieuwsbrieven krijgt Educatie een apart item. Tevens besteedt deKlank in iedere editie vier pagina's aan educatie. Op de website is aandacht voor bijzonderheden rond educatie in de rubriek Uitgelicht en daarnaast is er nu een kleine agenda toegevoegd op de hoofdpagina van educatie. Het digitale lesmateriaal wordt geïntegreerd in de website en scholen schrijven online in voor projecten.

De maand van de ensembles

Om op één moment in het seizoen 2015-2016 de aandacht van de buitenwereld op het educatieve aanbod van het orkest te richten is de **Maand van de kleine ensembles** onder de aandacht gebracht. Deze vond plaats van 15 februari tot en met 13 maart 2016. In deze maand zijn maar **liefst 50 muzikale voorstellingen** op diverse scholen tot in de verste uithoeken van Limburg en Brabant gespeeld. Het orkest vierde de **100ste voorstelling** van *Het kleine Nachtorkest*, de 15.000^{ste} leerling bij een voorstelling op school sinds 2013 bij een concert van *Alles in de Wind* en de **200ste klas** die *Peter en de Wolf* bezocht. Op de drie scholen waar het orkest dit jubileum vierde werd een slagwerkpakket als cadeau uitgereikt. Hier werd uitermate enthousiast op gereageerd door de scholen.

Bezoek

Tijdens deze maand is intern en extern extra aandacht gevraagd voor educatie. Dat resulteerde in gasten die een voorstelling bijwoonden:

- extern: Gedeputeerde Cultuur van de Provincie Noord-Brabant Henri Swinkels, bestuursleden van de Stichting Vrienden, sponsors en relaties uit het cultuureducatie veld;
- intern: stafleden, musici en stagiairs.

Pers

- MosaLira TV maakte opnames bij Het kleine Nachtorkest en plaatste dit door naar RTV Maastricht. [KLIK HIER](#)
- Omroep Brabant maakte opnames bij Alles in de Wind. [KLIK HIER](#)
- Maastricht Dichtbij was aanwezig bij Alles in de Wind. [KLIK HIER](#)
- BN De Stem plaatste een foto met tekstregel over Alles in de Wind.
- BN De Stem schreef een artikel over Alles in de Wind.
- Navenant Magazine publiceerde een interview met fluitisten Angela Stone en Alice Poulissen en Hoofd Educatie Adeline van Campen.
- Naar aanleiding van het persbericht over de maand van de kleine ensembles hebben het Eindhovens Dagblad, L1 Radio, Stadsredactie Breda aangegeven op een later moment aandacht te willen besteden aan educatieprojecten.

Ook op social media werd uitgebreid aandacht besteed aan de Maand van de kleine ensembles.

Een stad in focus

Het speelgebied van philharmonie zuidnederland is zeer groot. Graag wil philharmonie zuidnederland de relatie met scholen, culturele marktplaatsen en andere culturele instellingen zo hecht mogelijk laten zijn. Het orkest moet keuzes maken in welke relatie wordt geïnvesteerd. In 2016 zijn de speerstedes Breda en Roermond aangewezen. De activiteiten voor Roermond worden pas in 2017 zichtbaar. Voor Breda resulteerde dat in een mooie samenwerking met het museum MOTI voor het project Tussen Kunst en Klank waarover BN De Stem een prachtige blog schreef. [KLIK HIER](#)

Bijzondere projecten, extra aandacht

Bijzondere projecten die eerder in dit jaarverslag zijn beschreven genereerden ook de nodige extra pers aandacht voor educatie. Zo stond philharmonie zuidnederland de hele dag van de opening van de actie *Klassiek geeft!* regelmatig in de belangstelling (onder andere NPO Radio 4) en was er veel pers aandacht voor het project *Toon je kunsten*:

- Eindhovens Dagblad: foto en ondertitel
- Groot Eindhoven: vooraankondiging met groot artikel
- Studio 040 [KLIK HIER](#)

Als voorbeeld van innovatie, educatie en kwaliteit is het project *HeartBeat* bij de pers onder de aandacht gebracht. Om het project in een vroegtijdig stadium bij een grote groep stakeholders van het orkest onder de aandacht te brengen heeft Stijn van der Loo vanaf de eerste repetities in mei en september gefilmd voor *The Making of HeartBeat* die gedurende het maakproces de voorstelling steeds verder gestalte kreeg. *The Making of HeartBeat* en het persbericht leverde de nodige pers aandacht op.

Redactionele artikelen verschenen in deKlank, Navenant Magazine en Kunstzone (verschijning 2017). Voor de relaties van het orkest, waaronder de fondsen die aan het project hebben bijgedragen, werd bij het concert van 23 november een ontvangst georganiseerd.

Ook het unieke project *Musical Postcards* leende zich ertoe extra pers aandacht te genereren. Daartoe zijn persberichten verspreid in Maastricht en in de landelijke pers en is op social media het project onder de aandacht gebracht. Omdat de uitvoering van de postcard plaatsvond tijdens het concert was het van belang het publiek over de inhoud goed te informeren middels een servicemail en het toesturen van een ansichtkaart. Tijdens het welkom door een musicus van philharmonie zuidnederland werd educatie in het algemeen benoemd en het project ook nog eens specifiek. [KLIK HIER](#) voor de volledige video.

Samenwerking

Aanvulling *Toon je Talent*

Kaleidoscoop Maastricht heeft in het kader van *Toon je Talent* aan het programma *Peer Gynt* voor de Maastrichtse leerlingen een extra dimensie toegevoegd. Kunstenaar Michiel Wamelink maakte ter voorbereiding op *Peer Gynt* huisjes met de leerlingen. Het zijn de huisjes van hun eigen wereld. Zoals tijdens de voorstelling ook de zoektocht van Peer Gynt naar ‘zijn’ huis het centrale thema is. Deze zijn voorafgaand aan het schoolconcert tentoongesteld in Theater aan het Vrijthof.

Pabo

De philharmonie zuidnederland gunt ieder kind in zijn schooltijd een ontmoeting met het symfonieorkest. Om ervoor te zorgen dat het symfonieorkest bij de leerkrachten van het primair onderwijs bekend is, werkt het orkest samen met de muziekdocenten op de PABO. Het orkest heeft samen met hen een programma ontwikkeld waarin tweede- en/of derdejaars PABO-studenten kennis maken met de educatieve activiteiten van philharmonie zuidnederland en de onderliggende doelstellingen. Aansluitend bij het thema ‘Onderzoekend Leren’ gaan de studenten zelf componeren, onder leiding van onze musicus Machiel Swillens (eerste violist). Tenslotte leren de studenten over het voorbereidende lesmateriaal dat philharmonie zuidnederland bij ieder educatief project maakt. Als klap op de vuurpijl hebben de studenten de nieuwe voorstelling *HeartBeat* bezocht in het Muziekgebouw Eindhoven en Theater aan de Parade te ’s-Hertogenbosch. De studenten kregen ook de mogelijkheid om het concert te bezoeken met hun eigen stageklas!

Door!

Het programma *Door!* heeft in de provincie Limburg veel scholen aangezet tot een verbetertraject op het gebied van het muziekonderwijs. philharmonie zuidnederland is partner in het programma *Door!*. De samenwerking resulteert in de opzet van een studiedag die in 2017 zal worden gehouden.

Samenwerking Vluchtelingenwerk locatie Heerlen

De philharmonie zuidnederland staat midden in de Zuid-Nederlandse samenleving en wil klassieke muziek voor uiteenlopende doelgroepen uit de regio toegankelijk maken. Zo ook nieuwe bewoners in de regio. In samenwerking met Vluchtelingenwerk Zuid-Nederland, locatie Heerlen, zijn vluchtelingen en hun kinderen uitgenodigd bij het orkest. In oktober ontvingen we vluchtelingen bij het concert *Een duivelse Paganini* in Theater Heerlen. Een bijzondere ervaring en voor de meeste bezoekers hun eerste ervaring met klassieke muziek. De bewondering voor de jonge solist Stephen Waarts was groot. Ook hebben kinderen van vluchtelingen in de leeftijd van 8 tot 16 jaar een workshop *PBones* gevolgd. Een dag vol muziek: blazen, schuiven, klappen en vooral met veel geluid samen muziek maken. Trombonist Mark Boonstra stoomde de jongeren in een paar uur tijd klaar voor een knallend optreden voor de ouders. Het enthousiasme van de jongeren was groot met hopelijk musici in spé tot gevolg.

Talentontwikkeling

Stagiairs Dansacademie

Tijdens het voorprogramma van *HeartBeat*, de muziek- en dansmarkt kregen twee stagiairs van Project Sally, studenten van de Fontys Dansacademie Tilburg, de gelegenheid een kleine voorstelling met een ensemble van philharmonie zuidnederland uit te voeren. philharmonie zuidnederland heeft de dansers uitgebreid de gelegenheid gegeven om met het ensemble te repeteren en de performance, die was voorbereid met Project Sally, in overleg met de musici gestalte te geven.

Regionale Blazersdag

Op zondag 13 maart organiseerden de regionale centra voor de kunsten: de Aleph, Kunstencentrum Waalwijk, h19 en Het KunstPodium in samenwerking met philharmonie zuidnederland een *Regionale Blazersdag*. Tijdens deze dag werden twee samenspeelgroepen geformeerd, beide van jong tot oud, en zijn twee inspirerende workshops gegeven rondom ritme en improviseren.

Brabantse Strijkersdag

Niet alleen de blazers van philharmonie zuidnederland gaan de ontmoeting met amateurs aan. Inmiddels voor de zesde keer wordt de *Brabantse Strijkersdag* georganiseerd op zondag 17 april in het gebouw van CKE te Eindhoven. Leden van philharmonie zuidnederland verleenden hun medewerking aan het orkest van niveau C/D. Speciale samenwerking was hiervoor opgezet met het Eindhovense studentenorkest Quadrivium.

Bijlage

Totaal bereik 24.428 leerlingen

Het kleine Nachtorkest

Groep 1-2 (3)

Voorstelling:

3.809 leerlingen

Extra les in de klas:

252 leerlingen

Katten houden van muizen. Dat staat vast. Maar wat moet je nu doen als de kat de perfecte dirigent is om een muizenorkest te dirigeren? Dat is het dilemma waar de Jongen voor staat in deze intieme voorstelling. Composities van o.a. Tsjaikovski, Prokofjev, Bach, Milhaud, Mozart en Joplin zijn een essentieel onderdeel van de verhaallijn. In het lesmateriaal maken de leerlingen kennis met de personages uit de voorstelling en hun kenmerkende muziek. Ze bereiden de muizenmantra voor en onderzoeken een aantal sleutelbegrippen uit de voorstelling. In een creatieve eindopdracht verwerken de jonge luisteraars hun indrukken van de voorstelling.

Regie Dagmar Slagmolen

Decor en kostuum Steffie van Lamoen

Het Kleine Nachtorkest is geproduceerd door Oorkaan

Alles in de Wind

Groep 3-4

Voorstelling:

2316 leerlingen

Extra les in de klas:

1.906 leerlingen

Een koning is aangespoeld op een onbewoond eiland. Hij mist zijn koningin vreselijk. Vier winden gaan zich met hem bemoeien: ze proberen te troosten of ze vinden al dat getreur maar onzin. Dat is het perspectief van de voorstelling *Alles in de Wind*. Drie blazers van philharmonie zuidnederland – fluit, hobo en klarinet – en een acteur volgen de koning in zijn strijd tegen eenzaamheid en verdriet. De leerlingen participeren in de voorstelling door het zingen van het lied *Alles in de Wind*.

Regie Lise-Lott Kok

Decor en kostuum Steffie van Lamoen

Peter en de Wolf

Groep 5-6-7

Voorstelling:

3.302 leerlingen

De philharmonie zuidnederland voert het bekende verhaal *Peter en de Wolf* uit in de versie voor blaaskwintet met verteller en geeft het verhaal een eigentijdse wending door het sprookje te plaatsen in de context van de terugkeer van de wolf in Nederland. Werkelijkheid en fantasie, dier en maatschappij en de klankkleur van de instrumenten komen op speelse wijze in deze muzikale voorstelling aan bod.

Regie Michiel Bijmans

Decor Steffie van Lamoen

Kostuum Marloes Hankel

Dit project is ontwikkeld in samenwerking met toneelensemble Nieuw Repertoire

Willem en Wolfgang

Groep 5-6

Voorstelling:
1.742 leerlingen

Op uitnodiging van Het Concertgebouw Amsterdam speelde philharmonie zuidnederland het schoolconcert *Willem en Wolfgang*. *Willem en Wolfgang* vertelt het verhaal van Mozart, die als jonge jongen samen met zijn zusje naar Nederland reisde, waar hij muziek schreef voor het feest van de jonge Stadhouders Willem. Over een jonge Mozart, die niet naar school ging, maar op concertreis.

Regie Harry Pikema

Dit project is ontwikkeld door het Concertgebouw, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Residentie Orkest

Peer Gynt

Groep 7-8

Voorstelling:
5.897 leerlingen
Extra les in de klas:
643 leerlingen
Workshop:
118 leerlingen

Peer is een leugenaar, een fantast, onzeker over wat hij werkelijk wil. Veel geld verdienen als koning in Afrika? Of terug naar de bergen van Noorwegen, naar zijn grote liefde Solvejg? De muziek volgt het onverantwoorde gedrag van Peer, zijn verdriet om de dood van zijn moeder en het gemis van zijn geliefde. Meesterverteller René Groothof verweeft het verhaal kunstig met de muziek van Edvard Grieg. Prachtige illustraties van kunstenaar Rogier Willems ondersteunen de sfeer op het podium.

Regie en spel René Groothof

Beeld Rogier Willems

HeartBeat

Groep 7-8

Voorstelling:
2.890 leerlingen
Extra les in de klas:
69 leerlingen

HeartBeat is de nieuwe, innovatieve, prikkelende voorstelling die philharmonie zuidnederland samen heeft ontwikkeld met dansgezelschap Project Sally Maastricht en Kunstbalie. Een wervelende voorstelling waarin dansers, musici en leerlingen op zoek gaan naar hun eigen heartbeat. In de voorstelling volgen de leerlingen een jonge danser die geen heartbeat heeft. Wel ritme maar geen hart: het klopt niet. De leerlingen beleven zijn hartstochtelijke tocht naar zijn hart mee, deels door zelf te participeren. Zo daagt de voorstelling leerlingen uit om te onderzoeken waar hun hart sneller van gaat kloppen. Een dynamisch podiumbeeld met bijzondere projecties, die de hartslag volgen, draagt bij aan de totaalbeleving van dit bijzondere concert.

Dit project is ontwikkeld i.s.m. Dansgezelschap Project Sally Maastricht en Kunstbalie.

Tussen Kunst en Klank

Voortgezet onderwijs – CKV

Aantal bezoekers:
339 leerlingen

Beeldende kunst en klinkende kunst zijn een krachtige combinatie, ze versterken elkaar, beïnvloeden elkaar en kunnen inspireren. *Tussen Kunst en Klank* wil jongeren hiervan bewust maken door ze in musea te laten luisteren naar live muziek gespeeld door ensembles van philharmonie zuidnederland. Zij hebben muziek uitgezocht bij specifiek gekozen kunstwerken. Museumdocenten begeleiden de daaropvolgende discussie, gericht op het onder woorden brengen van wat leerlingen ervaren. Verrassende combinaties van instrumenten en de muziekkeuze door de ensembles sluiten aan bij de inspirerende omgeving van de musea en de kunstwerken. Dat leidt tot verwondering en discussie.

Klassiek Geeft

Hare Majesteit Koningin Máxima gaf woensdag 25 mei het startsein voor de actie van NPO Radio 4 *Klassiek Geeft*. De feestelijke opening vond plaats op Basisschool De Kruisboelijn in 's-Hertogenbosch samen met philharmonie zuidnederland en het Bosch' Leerorkest van de Muzerije.

Toon je Kunsten

Schoolbreed project

Aantal deelnemers:
213 leerlingen

Wat was het een bijzondere week op Salto Basisschool De Bergen in Eindhoven! Hun 40-jarige bestaan werd groots gevierd: musici van ons orkest stoomden een week lang alle docenten en leerlingen klaar voor een spetterend eindoptreden op het schoolplein. Speciaal voor deze gelegenheid schreef componist Toek Numan een compositie bestaande uit negen delen: elk deel werd door een andere groep uitgevoerd. Rappen, fluiten, blazen, trommelen: alles kwam aan bod.

Musical Postcards

Voortgezet Onderwijs – Eindexamen Muziek

Aantal deelnemers:
22 leerlingen

philharmonie zuidnederland voerde als eerste Nederlandse orkest een musical postcard uit. De 13-jarige Palestijnse Ghiyath Hamada verstuurde een musical postcard naar Nederland, Nederlandse scholieren schreven een compositie als reactie hierop. De leerlingen wilden de route van de jongen verklanken: eerst een rustig leven, daarna een vlucht naar Syrië en daar wederom gebombardeerd worden en vluchten naar Denemarken: een leven vol spanning dat sporen heeft achtergelaten. Het orkest voerde deze compositie uit in Theater aan het Vrijthof.

Dit project is tot stand gekomen i.s.m. Musical Postcards, het Sint Maartenscollege Maastricht en het Conservatorium Maastricht.

Componeren in de klas

Groep 5-6-7-8 en voortgezet onderwijs

Aantal deelnemers:
444 leerlingen

Leerlingen maken samen met een musicus van philharmonie zuidnederland een klankstuk op basis van een verhaal of een thema. Via muzikale oefeningen onderzoeken ze de klankkleuren van instrumenten die musici of zichzelf hebben meegebracht. Bij samen muziek maken is goed samenwerken essentieel. Leerlingen leren hoe dat in een orkest gaat. Zij brengen de eigengemaakte compositie ten gehore op school, soms voor ouders. Ze ondervinden daarbij dat het hun gezamenlijke verantwoordelijkheid is om de compositie goed uit te voeren.

Pbones

Groep 5-6-7-8

Aantal deelnemers:
212 leerlingen

Tromboneles in een notendop. Trombonist Mark Boonstra neemt voor elke leerling een kleurige trombone mee en stoomt een hele klas in een mum van tijd klaar voor een swingend optreden. Een film in de voorbereidende les laat zien hoe spelers hun lippen moeten gebruiken. In drie workshops leren de jonge gasten blazen, schuiven, luisteren en samenspelen. Het is mogelijk meerdere klassen tegelijk te laten optreden en zo de gymzaal of het schoolplein om te dopen tot een concertlocatie. Alle leerlingen dragen eraan bij om de uitvoering tot een succes te maken.

Repetitiebezoek

Groep 5-6-7-8 en voortgezet onderwijs

Aantal bezoekers:
65 leerlingen

De philharmonie zuidnederland opent tijdens repetities in Maastricht en Eindhoven de deuren. Zo krijgen leerlingen een kijkje in de muzikale keuken van het orkest en de mooie zalen waar het orkest regelmatig optreedt. Ze wonen de repetitie bij en ontmoeten één van de musici van het orkest. Het repetitiebezoek kan een eerste kennismaking met het orkest zijn of een aanvulling op een van de creatieve workshops van het orkest.

Regionale Blazersdag

Amateurs

Aantal deelnemers:
37

De regionale centra voor de kunsten: de Aleph, Kunstencentrum Waalwijk, h19 en Het KunstPodium organiseerden in samenwerking met philharmonie zuidnederland een *Regionale Blazersdag*. Tijdens deze dag werden twee samenspeelgroepen geformeerd, beide van jong tot oud, en zijn twee inspirerende workshops gegeven rondom ritme en improviseren.

Brabantse Strijkersdag

Amateurs

Aantal deelnemers:
98

Niet alleen de blazers van philharmonie zuidnederland gaan de ontmoeting met amateurs aan. Voor de zesde keer werd de *Brabantse Strijkersdag* georganiseerd op zondag 17 april in het gebouw van CKE te Eindhoven. Leden van philharmonie zuidnederland verleende hun medewerking aan het orkest van niveau C/D. Speciale samenwerking was hiervoor opgezet met het Eindhovense studentenorkest Quadrivium.

philharmonie zuidnederland

Postbus 230, 5600 AE Eindhoven

088 1660 700

Vestiging Eindhoven

Jan van Lieshoutstraat 5, 5611 EE Eindhoven

Vestiging Maastricht

Statenstraat 5, 6211 TB Maastricht

www.philharmoniezuidnederland.nl

info@philharmoniezuidnederland.nl